

PROJECTEN VAN ARCHITECT ERIK WAMELINK

Rechte lijnen, royale raampartijen en liefst verscheidene trappen. Vanuit zijn studio in Lievelede bouwt Erik Wamelink gestaag door aan een oeuvre dat de wijze lessen van Ludwig Mies van de Rohe en Le Corbusier combineert met Achterhoekse nuchterheid. Vier huizen in Lelystad, Oudewater, Heiloo en Assen, vier pleidooien voor het langgerekte, vrijstaande bouwwerk. 'In mijn ontwerpen loop je altijd naar het licht toe.'

Productie **Rob Jansen** Fotografie **Dennis Brandsma** Tekst **Jack Meijers**

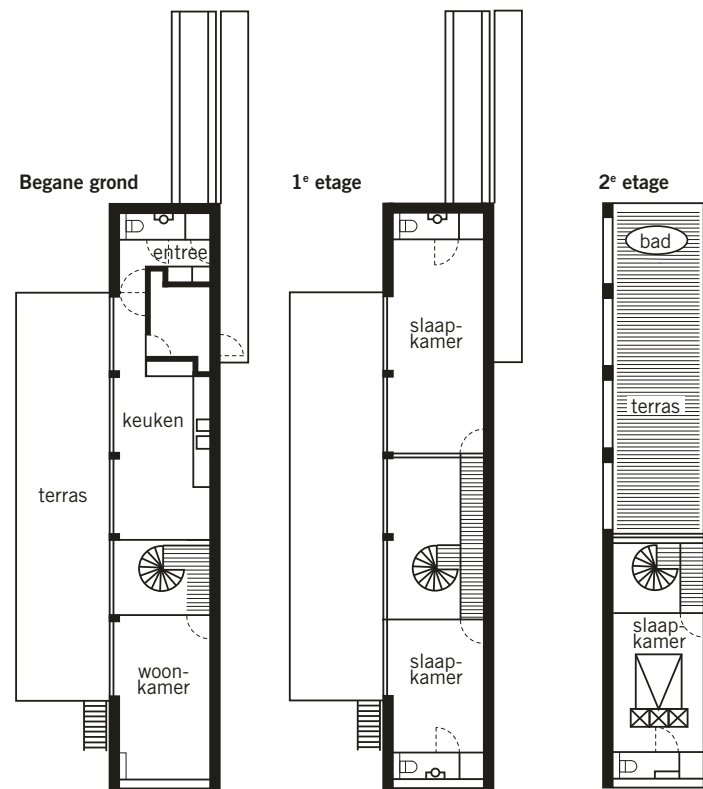

In samenspraak met de bewoners van het pand in Lelystad plande de architect een bad in de buitenlucht, op het dakterras.

PROJECT

HET SMALSTE HUIS VAN LELYSTAD

‘Eigenlijk zijn het alle vier een soort langgerekte schoenendozen.’ Erik Wamelink (1948, Lichtenvoorde) zoekt naar een gemene deler voor vier huizen die hij de laatste vijf jaar afleverde. ‘Ik zoek het vaak in een overdrijving van de maat. Een afwijkende maatvoering zorgt voor ruimtelijkheid en creëert spanning.’ Al sinds 1974 realiseerde Wamelink meer dan honderd particuliere woningen. In kringen van vakgenoten is er veel waardering en in 2005 werd zijn Dijkhuis in Hoofddorp (1995) zelfs ingelijfd bij de Nederlandse architectuurcanon in het boek ‘De Nederlandse Architectuur, 1000-2005’. Wamelink: ‘Het geeft voldoening als je wordt opgenomen tussen Hertzberger, Van Eyck en al die andere leermeesters aan wie je je altijd hebt gespiegeld.’ Wamelinks echte helden zijn twee buitenlanders. In de hoek van zijn werkkamer verbeelden twee ingelijste affiches de hoogtepunten van Ludwig Mies van der Rohe en Le Corbusier. Wamelink: ‘Dat blijven ijkpunten, referentiekaders. Ik ben veel minder streng dan die twee, maar heb een grondige afkeer van hippe fratsen, van architectuur die op zijn tenen loopt om modieus te zijn. Je bouwt misschien niet voor de eeuwigheid, maar een pand moet toch wel een paar mensenlevens mee kunnen.’

Wamelink maakt altijd werk van de routing, de manier waarop de bewoners zich van voor naar achter en van beneden naar boven kunnen bewegen. Ook bij dit woonhuis in Lelystad was dat een van de uitgangspunten. ‘Hoe je een huis binnengaat en er doorheen loopt, is bepalend voor het woongenot.’ Daarom is Wamelink een pleitbezorger van verschillende trappen in huis. ‘Dat biedt de mogelijkheid om verschillende routes te nemen. ‘Alsof je geen huis ontwerpt, maar een stukje stad.’ In het geval van dit huis in Lelystad

(2000/2001) was het sowieso logisch om naar alternatieve looproutes in de lengte en de hoogte te zoeken. Het is het smalste huis dat ik ooit heb gerealiseerd. De bouwdiepte was vrij, we mochten drie verdiepingen hoog bouwen. Dat heeft geleid tot een maatoverdrijving: drie meter zestig breed, over een lengte van tweeëntwintig meter. De bel-etage is de woonverdieping, via een loopbrug kom je bij de voordeur en heb je meteen die enorme zichtlijn. Drie vides met loopbruggen zorgen ervoor dat er in de hoogte ook van alles is te beleven. Beneden is een werkkamer waar je op neerkijkt, boven zie je de slaapkamer en het dakterras.

De minimale maat van drie meter zestig hebben we in de lengte en de hoogte willen uitbuiten. Het is fantastisch om zo’n lange as in je huis te hebben. Aan de buitenkant krijgt het huis door de overdrijving van de maat iets van een kantoorgebouw. Alle functies zijn binnen die vorm, binnen het bouwvolume opgesloten. Ik probeer het zo te organiseren dat het huis in principe een rechthoek kan blijven. Zodra je er weer garages, bergingen en schuurtjes tegenaan gaat bouwen, verstoort dat het beeld.’ In de berging en de werkkamer beneden verwerkte Wamelink ramen in een horizontale sleuf. ‘Wanneer daar ‘s avonds licht brandt, lijkt het gebouw te zweven.’

Wamelink gebruikt wisselende bouwmaterialen, in overleg met de opdrachtgevers en afhankelijk van de omgeving. ‘In het buitengebied kan het interessant zijn om met hout te werken. In stedelijk gebied werk ik vaak met baksteen en stucwerk. Van grijs tinnen aan de buitenkant heb je in de loop van het bouwproces plezier. Grijs is een neutrale, terughoudende kleur. Bijna alles past zich daarbij aan.’ ►

Dit ontwerp van Erik Wamelink werd in 2004 genomineerd voor de architectuurprijs Lelystad. Opvallend is de bescheiden breedte in combinatie met drie bouwlagen en een lengte van tweeëntwintig meter. **Linkerpagina** Vanaf het royale dakterras kijk je onder meer uit over de Randmeren.

1

1 Een lange, horizontale raampartij vangt het licht in de zithoek op de bel-etage. De Adjustable Table is een ontwerp van Eileen Gray (Classicon). 2 Erik Wamelink ontwierp de tafel in de woonkamer. De stoelen zijn van Ikea. 3 Een hellingbaan leidt naar de voordeur, omlaag gaat het naar de berging onder het huis. 4 De 'badkamer' op het dak, mét panoramaraam.

2

3

4

5

6

5 Grote raampartijen zorgen voor transparantie en maximale lichtinval. 6 De woonkeuken werd ontworpen door Roel de Vos. 7 Ook in het plafond van de slaapkamer paste Wamelink onbewerkte betonplaten toe. **Rechterpagina** Chaise longue LC4 is een ontwerp van Le Corbusier (Cassina). De stalen spiltrap werd op maat gemaakt.

7

‘WEINIG HUIZEN KUNNEN BOGEN OP EEN **ZICHTLIJN** VAN TWEEËNTWINTIG METER’

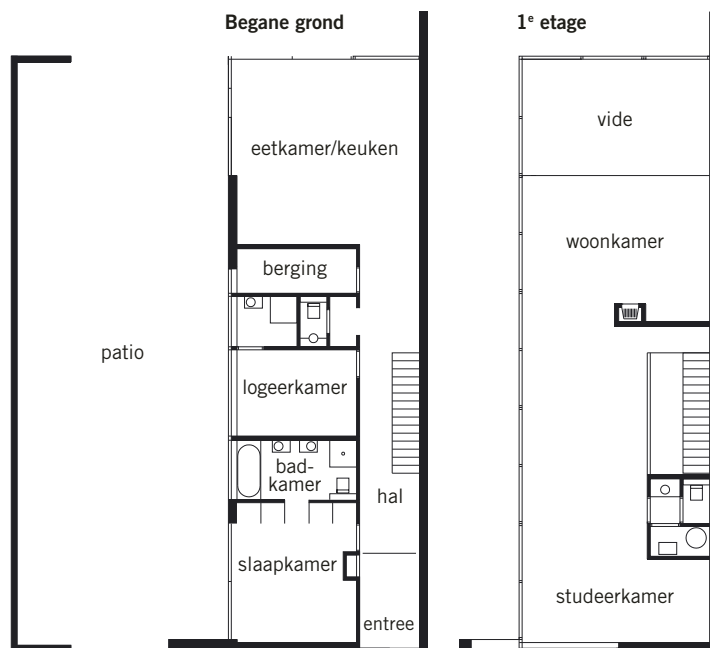

PROJECT

2 PATIOWONING IN OUDEWATER

Erik Wamelink is een man van de praktijk. In 1974 studeerde hij af aan het Instituut voor Architectuur in Utrecht. 'Overdag aan de slag bij een architectenbureau, 's avonds studeren. Eigenlijk is dat een ideale combinatie, omdat je zoveel ervaring opdoet. Ik ben begonnen als bouwkundig tekenaar, werkte al sinds mijn zestiende op een architectenbureau. In de eerste klas van de lagere school vertelde de juf mijn ouders: 'Erik schrijft geen letters, hij tekent ze.' Ze zag nauwelijks een verschil tussen het voorbeeld en wat ik ervan had gemaakt. Vogeltjes moeten vliegen, maar ik timmerde voliëres en konijnenhokken. Dat plezier om objecten te maken, is er altijd geweest. Mijn keuze voor architectuur lag in het verlengde daarvan.

Het huis dat Wamelink in Oudewater ontwierp is wederom een rechthoek. 'Ook de open ruimte is heel bewust mee-ontworpen. Je hebt architectuur, interieurarchitectuur, landschapsarchitectuur en stedenbouw. Wat mij betreft horen die disciplines bij elkaar en moet je ze niet van elkaar scheiden. Daarom bedenk ik de tuin er altijd als een soort buitenkamer bij. De kavels in nieuwbouwwijken zijn meestal bescheiden van formaat. Niet alleen het huis, maar ook de buitenruimtes hebben dan extra aandacht nodig. Het is een oude, beproefde manier om een tuin met een muur te begrenzen. Dat deden ze in de Oudheid al. In Oudewater is de buitenkant meer dan een rechterzijgevel. Die gevel vormt namelijk tegelijkertijd de begrenzing van de buitenkamer. Als je door sommige nieuwbouwwijken rijdt, zie je hoe architecten zich alleen maar om een fraaie buitenkant bekommeren. Daarmee doe je een huis tekort. De gevel op zich interesseert mij niet. Ik spiegel me liever aan de traditie van de modernisten. Al grijp ik met evenveel genoegen

terug op klassieke architectuur. Het aanleggen van een buitenrand en ontwerpen van patioachtige ruimtes door een tuin te ommuren is een klassiek idee.'

Met eenvoudige ingrepen een groot effect bereiken. Je zou het de methode Wamelink kunnen noemen. 'Ik voel me niet alleen verwant met Mies van der Rohe en Le Corbusier, maar ook met het Nieuwe Bouwen en het werk van Wiel Arets in Nederland. Ook de Zwitser Peter Zumthor en het werk van Luigi Snozzi en de Tessiner school heb ik altijd erg inspirerend gevonden. Jarenlang ben ik naar Ticino met vakantie geweest. Een bezoek aan het Casa Kalman van Snozzi was net zo'n belangrijke architectuurles als de woonhuizen van Le Corbusier. Snozzi kan een plek zo nauwkeurig analyseren en interpreteren dat je er stil van wordt. Botta vond ik in het begin ook interessant, nu is me dat te veel decor, te veel breiwerk.'

Veel van de tekeningen die Wamelink presenteert, zijn niet op zijn ontwerptafel in de Achterhoek, maar in Berlijnse pied-à-terres ontworpen. Hij komt er al sinds 1970. En hij komt er veel. 'Bijna iedereen die in de moderne architectuur iets betekent, heeft daar gebouwd, bouwt er, of gaat er binnenkort bouwen. Die stad is een groot openluchtmuseum. Met de trein zit ik binnen vier uur in hartje Berlijn. Het schetsboekje is een beetje uit de gratie, maar ik heb altijd een digitaal geheugen, een fototoestel bij de hand. De foto's die ik daar maak, sla ik op en gebruik ik als referentiemateriaal. Wanneer ik ze nodig heb bij een presentatie, tover ik ze tevoorschijn. Zo is de trap in het huis in Oudewater gebaseerd op een trap van Luigi Snozzi in Casa Kalman. Niet te steil en met een brede opgang. Zodat je er tot op hoge leeftijd gebruik van kunt maken.' ►

EH&I ARCHITECTUUR

Oranje panelen onderbreken de raampartij en contrasteren met het grijs van de façade. Een diepe dakoverstek werkt als zonwering. [Linkerpagina](#) De ommuurde patio creëert een gevoel van beslotenheid.

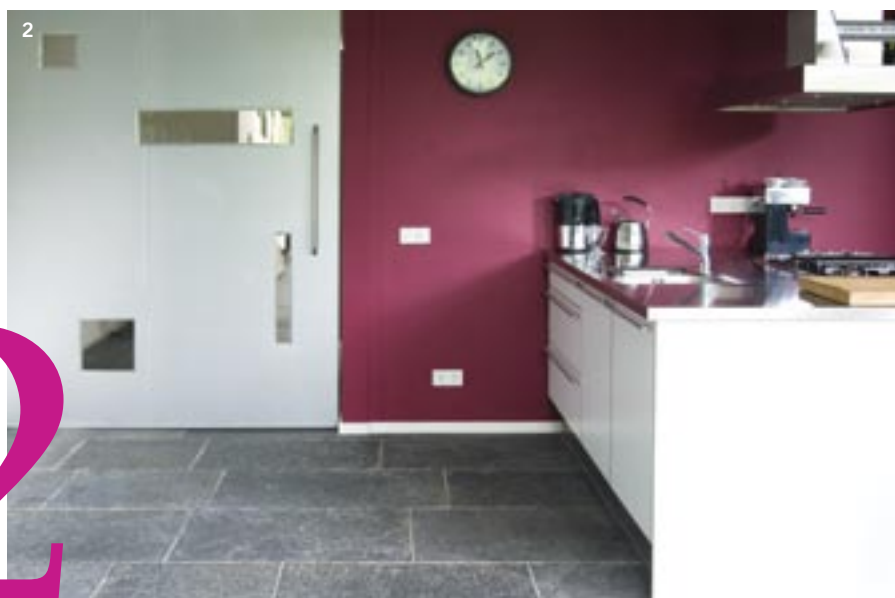

1

1 Chaise longue Angels werd ontworpen door Francesco Binfaré voor Edra (Carla Doesburg). Vloerlamp Costanza is een ontwerp van Paolo Rizzatto voor Luceplan (Eikelenboom). **2** Een taatsdeur scheidt de keuken van de hal. **3** De Plastic Chair werd ontworpen door Charles en Ray Eames (Vitra). Tafel Glossy is van de hand van Antonio Citterio voor Kartell. Vloerlamp Tolomeo is een ontwerp van Michele de Lucchi en Giancarlo Fassina voor Artemide (Horas International). Op de vloer ligt Marmoleum van Forbo.

3

2

2

4

5

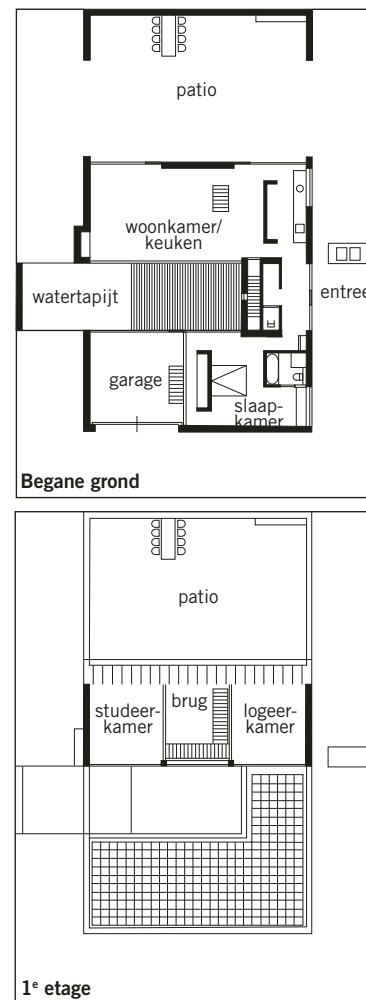
4 Op het dressoir staat tafellamp Glo-Ball, ontworpen door Jasper Morrison voor Flos. **5** De grote raampartijen bij het terras zijn onmiskenbaar Wamelink. **6** Op de vloer in de hal ligt speciaal uit Ierland geïmporteerd graniet. De trap ontleende Wamelink aan Casa Kalman van de Zwitserse architect Luigi Snozzi. **Rechterpagina** Hanglamp Zettel'z van Ingo Maurer vult de eetkamer, met stoelen en tafel van Gispen (Dutch Originals). Op tafel staat schaal Fruit op wielen van Arnout Visser (Authentic).

6

GEVEL VOLGENS DE
METHODE WAMELINK:
EENVOUDIG, MET
GROOTS EFFECT

PROJECT 3

HEILOO: VILLA VAN BAKSTEEN EN ZINK

Volgens Erik Wamelink moet architectuur in de eerste plaats gekoppeld zijn aan de plek waar je bouwt.

'Dus laat ik de zon, de kavel en de omgeving dicteren hoe het eindresultaat eruit komt te zien. Eerst komt er een maquette, zodat ik de lichtval kan manipuleren en beoordelen. Het begint bij de locatie. Waar komt de zon op? Hoe is de lichtval? De opdrachtgever heeft zijn eigen ideeën en daar komt dan nog mijn handschrift bij. Dat is geen star, maar een flexibel handschrift, al heb ik wel mijn stokpaardjes. Op de computer kun je de meest fantastische vormen creëren. Blob-achtige gebouwen schieten als paddenstoelen uit de grond. Zelf ben ik daar terughoudend in. Dat het allemaal kan, betekent voor mij nog niet dat het ook moet. Zelf ben ik erg gehecht aan de rechthoek. Overdreven vormen hebben de neiging snel de aandacht te trekken en daarna te verarmen tot trucjes en maniertjes. Architectuur is een te serieus vak om er nonchalant mee om te springen. Ik wil geen gebouwen maken die zo tijdsgebonden zijn, dat je er tien jaar later om lacht. De houdbaarheidsdatum van een gebouw moet eigenlijk nooit aan de orde zijn.'

Niet alleen de vorm, ook de gebruikte bouwmaterialen zijn niet ongevoelig voor de genadeloze manier waarop de tijd ze onderuit kan halen. Aan de buitenkant van het huis met dubbele garage in Heiloo gebruikte Wamelink metselwerk met zink. Het basement is gemetseld, met een zinken opbouw. Wamelink gebruikte een mooie zwartgrijze baksteen 'vol leven'. 'Zodra een tekening klaar is, ga ik nadenken over de detaillering en het materiaalgebruik. Meestal dient het materiaal zich aan op basis van functionele overwegingen. Er zijn de laatste tijd nogal veel architecten die experimenteren met nieuwe,

nog onbekende bouwmaterialen. Het risico daarvan is dat ze zo modieus zijn, dat het ook weer snel dateert. Over vijf jaar zien die gevels er zo verveerd uit, dat je ze met de kitspuit van hun ondergang moet redden. Pas je hout toe? Dan moet je wel weten hoe je het gebruikt en grote dakoverstekken maken, zodat het hout beschermd blijft.'

De huizen van Wamelink zijn vaak combinaties van een lange gesloten gevel in combinatie met een open deel met grote raampartijen. De rechthoekige lijnen van het woonhuis, worden geaccentueerd door de rechte lijnen van de tuin of een waterpartij. Wamelink: 'Het zijn geen huizen waarin elke willekeurige voorbijganger zich onmiddellijk zal herkennen. Daarvoor neigt de vormtaal te veel naar versobering, naar minimalisme. Als je dweept met Zwitserse chalets zul je niet snel bij mij uitkomen. Mijn huizen zijn eigentijds, maar niet trendy. De behoefte om iets totaal nieuws te bedenken, kan ik prima onderdrukken. Het gaat mij veel meer om het bedenken van zo functioneel mogelijke oplossingen. Ik zorg voor een vrije gevelindeling met horizontale raamstroken en ruimte lichttoetreding. Lukt het mij om een optimale lichtinval en goede routings per etage en tussen de verdiepingen te realiseren, dan ben ik in mijn opzet geslaagd. In mijn gebouwen loop je altijd naar het licht toe. Ik laat graag zien hoe een huis ruimtelijk en functioneel in elkaar steekt: bouwen zonder fratsen. Maar aan de binnenkant vraagt dat om een zeker tegenwicht. Vanbinnen mag je het industriële karakter 'verzachten' met huiselijke materialen als hout en stucwerk. Louter harde, ongenaakbare materialen werken je na een tijdje op de zenuwen. Eigenlijk is het zo simpel: het draait in dit vak niet om glas, staal en beton. Het draait om mensen.' ►

Grote glaspartijen en schuifpuien verbinden de binnenruimte met de buitenruimte. De vijver heeft dezelfde maatvoering als het huis. Het bronzen kunstwerk is van Francisca Zijlstra. **Linkerpagina** In overleg met de bewoners koos Erik Wamelink een zwart-grijze steen, die hij combineerde met een zinken kap.

1

1 De entree bevindt zich aan de zijkant van het huis. 2 Een stalen loopbrug met beukenhouten planken boven de vide vormt de verbinding tussen twee werkkamers. 3 In de ommuurde tuin werd een betonnen tafel gestort naar een ontwerp van de architect. 4 De minimalistische keuken werd ontworpen door Roel de Vos.

3

2

3

4

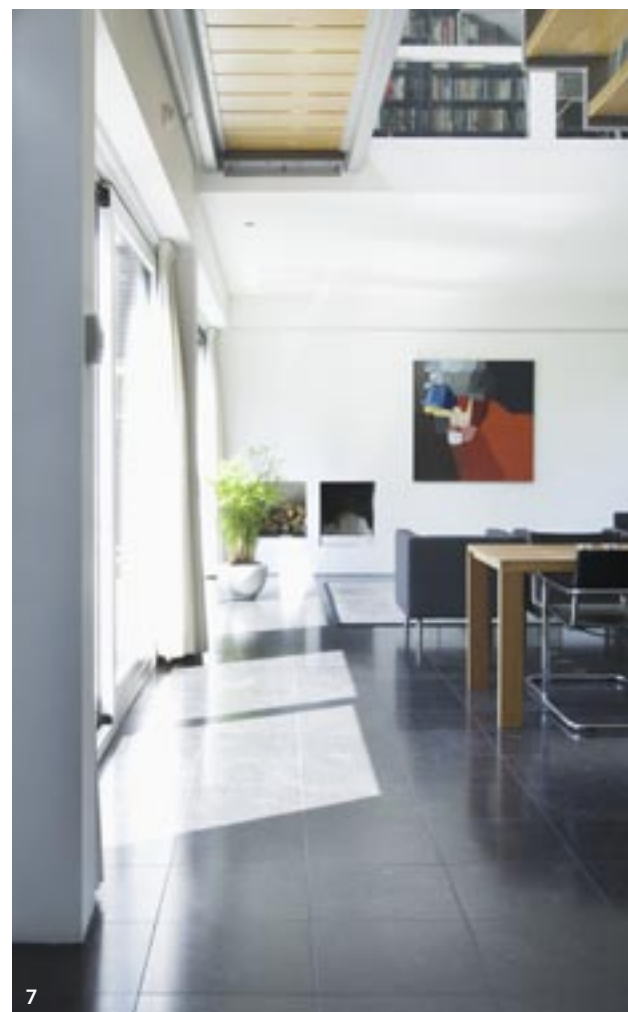

5

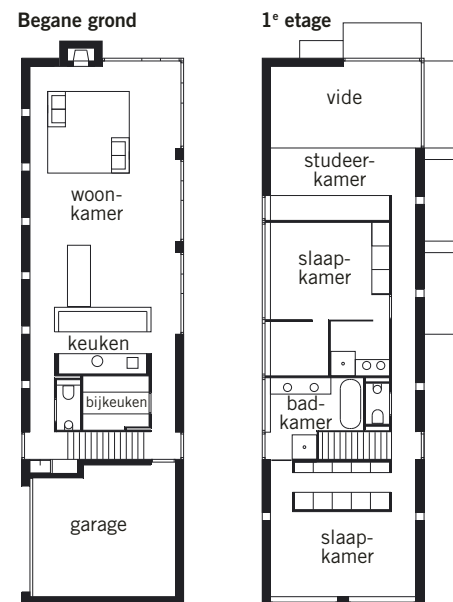
6

5 Een stalen trap leidt naar de loopbrug die twee werkkamers verbindt. Eettafel Essenza is een ontwerp van Wim van Ast voor Arco. 6 De tuin werd ontworpen door Annet Scholma van tuinarchitectenbureau Mien Ruys. 7 Een schilderij van Piet van Gelder zorgt voor kleur in de living. Bijzonder is de maatvoering van de open haard en het 'houthok'. **Rechterpagina** Vanuit de hal kijk je via de keuken in de binnentuin. Voor alle vloeren in het huis werd Belgisch hardsteen gebruikt.

7

‘HET DRAAIT NIET OM GLAS,
STAAL EN BETON.
HET GAAT OM **MENSEN**’

4 PROJECT MINIMALISTISCH HUIS IN ASSEN

Tot nu toe realiseerde Wamelink maar mondjesmaat projecten buiten de particuliere sfeer.

‘Toen Jo Coenen rijksbouwmeester was, heeft hij mij de kans gegeven een nieuw douanegebouw in Venlo te realiseren.’ Op dit moment liggen er plannen voor een winkel en een bankgebouw. ‘Maar ik geniet van het contact met particuliere opdrachtgevers. Nergens is de persoonlijke betrokkenheid en het een-op-een contact zo groot.’ Ook Wamelinks opdrachtgevers koesteren de band met de architect. Wanneer een nieuw huis is opgeleverd, organiseren sommige bewoners een open dag voor oude klanten. Uit het hele land komen mensen dan bij elkaar om zo’n nieuw project te bekijken. ‘Mijn manier van werken verhult niets, mensen herkennen de overdrijving in de maatvoering. Ik houd van blokken, torens, stroken en lange strippen. Laatst sprak iemand me aan: ‘In jouw huizen zit zo weinig architectuur.’ Hij doelde op de sobere vormtaal. En dat beschouw ik als een compliment. Er zit wel een ontwikkeling in mijn werk. Eigenlijk worden mijn huizen steeds stiller. Een huis moet leesbaar zijn. Ik houd niet van dingen die zo ingewikkeld zijn dat je eerst drie handleidingen door moet worstelen om ze te kunnen bedienen. Ik wil begrijpelijke architectuur maken.’ Rob Koedijk en Marijke Holub zochten contact met Wamelink om een tekening te maken voor hun nieuwbouwkavel in Assen. Koedijk: ‘Het werk van Erik Wamelink kenden we van publicaties in woonbladen. Zijn aanpak kwam dicht in de buurt van onze verlangens; we houden van zijn minimalisme en duidelijke maatvoering. Hij heeft duidelijke opvattingen over wat wel en niet kan. Als er een verschil van inzicht was, wist hij ons met argumenten te overtuigen. Wamelink is heel consequent in zijn functionalistische benadering van maten.

Dat maakt zijn huizen zo helder en zo leefbaar. Zijn betrokkenheid is vanaf dag één groot geweest. Ik herinner me dat hij hier eerst een dag op een stoel heeft gezeten om de lichtval in kaart te brengen. Het eerste ontwerp hield rekening met een garage onder de grond. Maar vanwege het hoge grondwaterpeil hebben we dat idee laten varen. Wamelink staat met beide benen op de grond en werkt bij voorkeur met beproefde materialen. Een mooi voorbeeld zijn de betonplaten die hij voor de plafonds gebruikte. Aanvankelijk kon hij ons niet overtuigen. Ze oogden te ruw en te grof, hadden een doodse uitstraling. Toen na een tijdje het vocht uit de platen was weggetrokken, begrepen we wat hij bedoelde. Achteraf is het een prima beslissing geweest. Net als de keuze voor een grote vide, die enorm veel ‘lucht’ creëert.’ Ook Wamelinks voorstel om het grondoppervlak van het huis, twintig bij zes meter, in de tuin te herhalen is waardevol gebleken. Met enige regelmaat bellen passanten aan om te informeren naar de naam van de architect. ‘En een paar mensen uit de buurt hebben onlangs een webenquête georganiseerd om de meningen over ons huis te inventariseren.’ Marijke Holub: ‘Dat leidt tot uitgesproken lofuitingen of onverbloemde afkeer.’ Daar kun je uit afleiden dat Wamelink geen man van compromissen is. Koedijk: ‘Ik heb zelf in de interieurbranche gewerkt. Dus ik denk dat ik wel eens een lastige klant voor hem ben geweest. Maar hij kan heel goed luisteren en maakt er een sport van je met argumenten te overtuigen.’ Holub: ‘Achteraf moesten we bijna altijd concluderen dat hij gelijk had. We wonen niet in een huis dat vijf jaar na zijn oplevering gedateerd is. Het is een huis dat mensen nog altijd nieuwsgierig maakt. Voorlopig hoeven wij niet te verhuizen.’ ►

Aan de voorzijde van het huis bevinden zich kleine raampjes die Wamelink blauw, geel en rood schilderde. Bank LC2 werd ontworpen door Le Corbusier (Cassina), de Adjustable Table door Eileen Gray (Classicon), het dressoir is een eigen ontwerp van de bewoner. Het schilderij is van kunstenaar Gerriet Postma. Op de vloer ligt Belgisch natuursteen. **Linkerpagina** In zijn tuinontwerpen neemt Wamelink vaak een waterpartij op.

1

1 De stoelen op de voorgrond en de eetkamerstoelen komen uit de Aluminium Group, ontworpen door Charles en Ray Eames (Vitra). Tafel LC6 is een ontwerp van Le Corbusier (Cassina), hanglamp Melissa is van de hand van Toni Cordero voor Artemide (Horus International). **2** Philippe Starck ontwierp de wasbak in de badkamer (Duravit), de tegeltjes zijn van Winckelmans. **3** De betonnen tafel werd gemaakt naar ontwerp van Erik Wamelink. De stoelen zijn van Ikea.

3

2

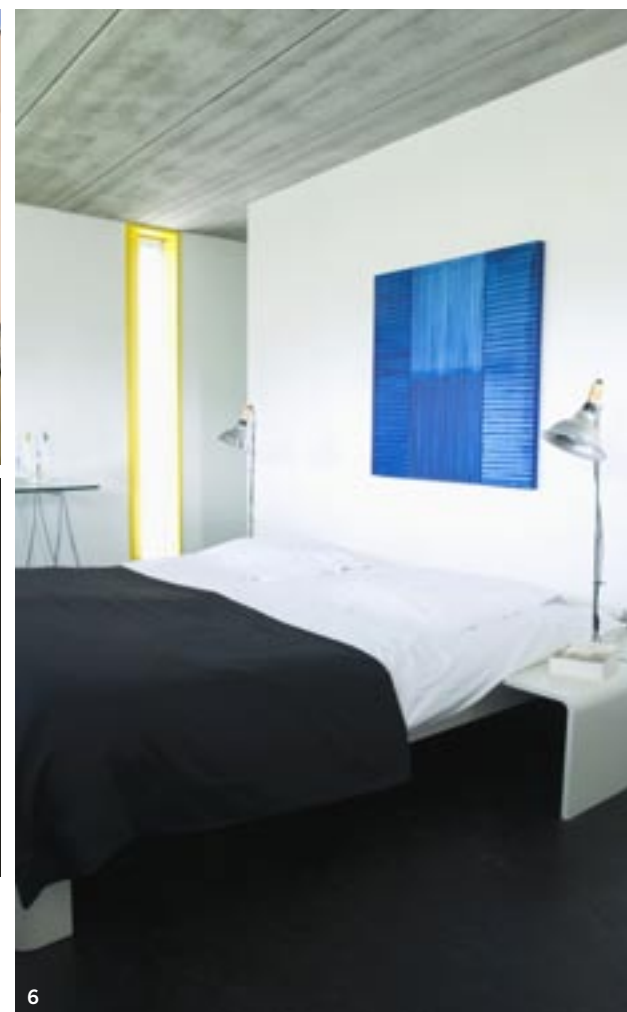

4

5

4 De relatief bescheiden keuken werd ontworpen door de bewoners. **5** De Groningse beeldhouwer Mike Piché creëerde het beeld Dame met vogel. **6** Ook in de slaapkamer zijn de betonnen plafondplaten onbewerkt gebleven. Het schilderij boven het bed werd gemaakt door Rob Koedijk. De leeslampen komen van Ikea. **Rechterpagina** Het Belgisch hardsteen op de vloer van de badkamer combineert goed met de zwarte tegelwand. De glazen deur is opgehangen in het bouwbeslag.

6

SOBERE BADKAMER: 'MIJN HUIZEN HEBBEN GEEN HANDLEIDING NODIG'

Erik Wamelink

(0544) 37 10 34, www.erikwamelink.nl

Erik Wamelink organiseert een paar keer per jaar korte architectuurexcursies naar Berlijn. De eerstvolgende reis staat gepland voor 13, 14 en 15 april.